

Medzinárodná vedecká konferencia
„AKTUÁLNE PROBLÉMY VOJENSKEJ LOGISTIKY A MANAŽMENTU ZDROJOV
V OBLASTI OBRANY A BEZPEČNOSTI - 2024“
23. októbra 2024, Liptovský Mikuláš

O BUDÚCNOSTI EURÓPSKEJ BEZPEČNOSTI A OBRANY V KONTEXTE EURÓPSKEJ STRATÉGIE OBRANNÉHO PRIEMYSLU

Radoslav IVANČÍK

ON THE FUTURE OF EUROPEAN SECURITY AND DEFENCE IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN DEFENCE INDUSTRIAL STRATEGY

Abstract:

The European Union – considering the unfavourable developments in the global and regional security environment in recent years and the rapid deterioration of the security situation after the outbreak of the conflict in Ukraine, which brought the horrors of war back to the European continent after long years of peace – prepared and on March 5, 2024, published its first European defence industry strategy. Under the pressure of the negative consequences of Russia's aggressive war against Ukraine on European security, the leaders of the European Union and its member states finally fully realized that investments in the European defence industrial and technological base are one of the key options for strengthening the security and defence of the European Union. In this context, the author of the article, using relevant methods of scientific research, deals with how the strategy in question was adopted, and at the same time examines some of the challenges that the European Union faces when trying to strengthen its security and defence.

Keywords: *European Union, security, defence, strategy, defence industry.*

ÚVOD

So zahájením agresívnej vojny Ruska proti Ukrajine sa na európsky kontinent po dlhých rokoch mieru vrátil konflikt vedený s vysokou intenzitou. Jedným z následkov ruskej invázie, realizovanej v rozpore s Chartou Organizácie Spojených národov (ďalej v texte len „OSN“) a medzinárodným právom (Bellinger, 2022), bolo, že Európska únia (ďalej v texte len „EÚ“ alebo „Únia“) pripravila a 5. marca 2024 zverejnila svoju vôbec prvú Európsku stratégiu obranného priemyslu (European Defence Industrial Strategy – ďalej v texte len „Stratégia“ alebo „EDIS“). Jej prijatie bolo inšpirované Strategickým kompasom pre bezpečnosť a obranu (EEAS, 2022) a Versaillskou deklaráciou hláv členských štátov EÚ z marca 2022 (EÚ, 2022). Prijatá Stratégia zhodnocuje súčasné geopolitické prostredie, jeho vplyv na Úniu a Európsku technologickú a priemyselnú základňu obrany (European Defence Technology and Industrial Base – ďalej v texte len „EDTIB“), načrtáva prístup EÚ k európskemu obrannému trhu

v nasledujúcich rokoch a zároveň obsahuje viacero dôvodov, prečo by vlády členských štátov mali investovať viac zdrojov do obranného sektora (EC, 2024).

Napriek tomu, že v priebehu uplynulých rokov sa uskutočnilo veľa oficiálnych rokovaní a zverejnilo aj veľa oficiálnych oznámení o európskom obrannom priemysle, toto – v podobe EDIS – je prvé, ktoré sa snaží nielen hodnotiť vojnu na Ukrajine, ale v priamej súvislosti s ňou aj preformulovať prístup EÚ k európskemu obrannému trhu s dôrazom na prístup založený viac na priemyselnej politike než na liberalizácii trhu (Fiott, 2024). V tomto kontexte je potrebné uviesť, že EDIS odráža do určitej miery aj viaceré národné stratégie, v ktorých členské štáty EÚ uznali, že „na základe vývoja súčasnej geopolitickej situácie, ako aj rapidne zhoršenej bezpečnostnej situácie vyplývajúcej z vojny na Ukrajine, je nevyhnutné vybudovať dostatočné priemyselné kapacity na výrobu zbraní a vojenskej techniky“ (MoDoS, 2023, s. 49).

Táto zhoda a uvedomenie si nutnosti posilnenia európskych kapacít na budovanie obranných spôsobilostí sú po rokoch otáľania veľmi pozitívne, avšak akékoľvek hodnotenie prijatej EDIS musí byť realistické, pretože žiadna jednotlivá stratégia ešte samotná neprinesie revolúciu vo fungovaní EDTIB. A hoci sú očakávania v angažovanosti Únie v tejto oblasti veľké, keďže Stratégia sa pokúša riešiť štrukturálne nedostatky EDTIB a navrhovať niektoré riešenia, netreba v tejto súvislosti zabúdať na to, že kľúčovými prvkami jej implementácie sú, ako vždy, členské štáty EÚ (ARES, 2023).

1 KONSENZUS PRI EDIS

V súvislosti s prijatím EDIS treba uznať, že spracovatelia venovali v mnohých ohľadoch oveľa väčšiu pozornosť spracovaniu Stratégie, než ktorémukoľvek inému z predchádzajúcich dokumentov o EDTIB. Rovnako tak analytici, ktorí sa ňou zaoberali. Pri skúmaní väčšiny prác napísaných o EDIS je možné odhaliť celý rad problémov, na ktorých sa takmer jednomyselne ich autori zhodujú. Po prvé, zo 14 vedeckých štúdií a odborných analýz, všetky uvádzajú, že implementácia Stratégie bude veľmi náročná z dôvodu nedostatku financií a investícií. Presnejšie povedané, medzi autormi týchto štúdií a analýz existuje zhoda v tom, že Program európskeho obranného priemyslu (European Defence Industry Programme – ďalej v texte len „EDIP“) (EC, 2023), navrhovaný Stratégiou, nemôže mať v krátkodobom horizonte žiadny významnejší vplyv, keďže do roku 2027 je naň alokovaných iba „skromných“ 1,5 miliardy eur (EPRS, 2024).

Analytici sa jednoznačne zhodujú v tom, že uvedený objem vyčlenených finančných prostriedkov je nedostatočný a v žiadnom prípade nebude postačovať na dosiahnutie nejakého zásadnejšieho posunu v zlepšení úrovne európskej obrannej pripravenosti, ktorý je uvádzaný v EDIS, a nebude mať ani výraznejší vplyv na národné obranné plánovanie

v členských štátoch Únie (Bergmann a kol., 2024; Nones a kol., 2024). Niektorí autori navyše tvrdia, že zatiaľ stále nie je jasné, aké zdroje sa vyčlenia na EDIP po roku 2027, pričom sú skeptickí najmä v tom, či verejné výzvy na investície do obrany budú vôbec niekedy vypočítané. Problémom v tomto prípade je fakt, že v podstate všetko financovanie z rozpočtu EÚ pozostáva z národných príspevkov od členských štátov Únie, čo môže brániť dosiahnutiu úrovne ambícií uvedených v EDIP (Besch, 2024).

Po druhé, väčšina prác sa týka aj problematiky súvisiacej s úlohou Európskej komisie v tejto záležitosti. Pomerne silným bodom dohody pri prijímaní Stratégie totiž bolo, že členské štáty EÚ stále riadia Spoločnú bezpečnostnú a obrannú politiku (Common Security and Defence Policy – ďalej v texte len „CSDP“), avšak nebolo jasné, ako existujúce zmluvy zabezpečujú prevzatie ústrednejšej úlohy Európskej komisie pri plánovaní a zabezpečovaní európskej obrany. V tejto súvislosti niektorí autori zdôrazňujú, že bez zmeny Lisabonskej zmluvy bude pre EÚ veľmi náročné získať silnejšie kompetencie a prevziať väčší obranný mandát (Tardy, 2024).

Jednou z otázok riešenia tejto problematiky je, ako čo najlepšie formulovať vojenský a priemyselný rozmer EDTIB (Nones a kol., 2024), pričom aj naďalej zostávajú na riešenie otázky týkajúcej sa úlohy Európskej obrannej agentúry (European Defence Agency – ďalej v texte len „EDA“) a vojenských orgánov Únie, ako je napríklad Vojenský výbor EÚ (European Union Military Committee – ďalej v texte len „EUMC“). Vo viacerých prácach autori vyjadrujú obavy z toho, že EDIP a EDIS budú vnímané ako „uchopenie moci“ zo strany Európskej komisie, hoci tieto obavy tlmia dokumenty, ktoré zdôrazňujú, že EDIP nebude úspešný bez plnej účasti a implementácie zo strany členských štátov EÚ (Mašlanka, 2024).

V úzkom kontexte s tým analytici nastolili niekoľko ďalších relevantných otázok, ako napríklad to, či sú konkrétne ciele načrtnuté v stratégii dosiahnuteľné. V stratégii sa totiž skutočne uvádza, že na zvýšenie dlhodobého a trvalého dopytu v rámci EDTIB by členské štáty mali „do roku 2030 dosiahnuť cieľ obstarat' najmenej 40 % obranného vybavenia spoločným spôsobom“ (EC, 2024, s. 10). Tento cieľ nie je pre EÚ až tak úplne nový, pretože už od roku 2007 existujú nezáväzná referenčné ukazovatele v oblasti obrany a pôvodne bolo podľa nich jedným z cieľov dosiahnuť 35 % podiel pre európske kolaboratívne obranné vybavenie, takže EDIS v podstate počíta iba s 5 % zvýšením tejto referenčnej hodnoty do roku 2030.

Mnohí analytici pochybujú o tom, že je možné tento revidovaný cieľ – dosiahnuť 40 % podiel pre európske kolaboratívne obranné vybavenie – splniť (Camille, 2024; Mason, 2024), v neposlednom rade preto, že členské štáty EÚ nespĺnili existujúce kritériá pre obranu, pokiaľ ide o spoločné výdavky a spoločný výskum a vývoj. Okrem toho niektorí autori vo svojich prácach poukázali na to, že EÚ si stále udržiava pomerne veľkú závislosť od amerického

vojenského vybavenia kvôli bezpečnostným zárukám, ktoré takéto nákupy prinášajú (Besch, 2024). Autor inej analýzy tvrdí, že EÚ by sa vôbec nemala zameriavať na prístup „kúpte si európske zbrane“, ale namiesto toho by sa mala snažiť podporovať získavanie vojenského vybavenia, ktoré je dnes pre zvýšenie úrovne jej obrany potrebné, bez ohľadu na to, kde je vyrábané (Mašlanka, 2024).

Po tretie, väčšina analýz sa zaoberala aj účasťou tretích štátov na úsilí EÚ v oblasti obranného priemyslu načrtnutého v Stratégii. Jeden dokument požadoval, aby sa venovala väčšia pozornosť snahe zahrnúť Ukrajinu do iniciatív obranného priemyslu EÚ (EPRS, 2024), ale väčšina analytikov sa pýtala, koho by EÚ mohla považovať za blízkeho partnera v záležitostiach obranného priemyslu. V tejto súvislosti niekoľko autorov poukázalo na to, že v Stratégii sa nespomína Spojené kráľovstvo (Sabatino, 2024; Mawsley, 2024) alebo niektorí čoraz bližší partneri EÚ, ako sú napríklad Japonsko či Južná Kórea (Guntram, 2024). Napokon, niektorí autori sa odvolávali aj na ďalšie dôležité prvky Stratégie vrátane skutočnosti, že očakávaná v oblasti životného prostredia a udržateľnosti sú stále prekážkou pri uvoľnení súkromných investícií v sektore obrany (Mašlanka, 2024).

2 DILEMA SÚVISIACA S EDIS

Ako je uvedené vyššie, jedným z hlavných problémov EDIS a budúceho EDIP je, že členské štáty EÚ nemajú dostatok finančných zdrojov na zabezpečenie pozitívneho vplyvu na EDTIB. Stručne povedané, oprávnené naliehanie Stratégie na zlepšenie pripravenosti európskej obrany bude ťažké bez adekvátneho financovania. Preto aj Stratégia vyzýva na použitie nových zdrojov financovania vrátane zmrazených ruských aktív a na väčšiu úlohu Európskej investičnej banky pri financovaní obranných iniciatív. Tieto nové zdroje príjmov však určite nebudú stačiť na zásadné zmeny EDTIB prostredníctvom existujúcich politík EÚ. To je aj dôvod, prečo otázka financovania EDIP po roku 2027 v súčasnosti vyvoláva myšlienky siahajúce od potreby venovať väčšiu časť budúceho viacročného finančného rámca na obranu až po vytvorenie európskych „obranných dlhopisov“ (Rosana, 2024).

Akokoľvek diskusia o financovaní EDIP je v skutočnosti skôr štrukturálnou diskusiou o tom, ako by EÚ mala pomáhať pri financovaní obrany. Takúto diskusiu možno skutočne vnímať ako základ pre akýkoľvek budúci „obranný rozpočet EÚ“, o ktorom sa nedávno hovorilo v manifeste Európskej ľudovej strany k voľbám do Európskeho parlamentu (EPP, 2024). To, či Únia niekedy dosiahne svoj vlastný obranný rozpočet, však závisí najmä od toho, či členské štáty EÚvidia prínos v spájaní väčších finančných zdrojov na úrovni EÚ. Je dobre známou skutočnosťou, že príspevky na obranné iniciatívy EÚ predstavujú len malý zlomok toho, čo národné vlády vo všeobecnosti vynakladajú na obranu. Ďalšou skutočnosťou je, že pokiaľ ich neprinúta hlavné štrukturálne faktory, vlády jednotlivých štátov neradi

investujú veľkú časť výdavkov na obranu štátu do programov spolupráce akéhokoľvek druhu. V rozsahu, v akom členské štáty združujú finančné zdroje, je to prevažne v oblasti spoločných programov spôsobilostí, ktoré sa vyskytujú mimo obranného rámca EÚ (EC, 2024b).

Žiaľ, v súčasnosti zmluvy o EÚ sťažujú predstavu akéhokoľvek „rozpočtu na obranu“ EÚ v správnom zmysle tohto pojmu. Rozpočet na obranu by totiž predpokladal plné financovanie obranného výskumu, vývoja, výroby, obstarávania a vedenia operácií a misií v súlade s vojenským programom počas vymedzeného časového obdobia (Scazzieri, 2024). V tejto súvislosti existujú dva kľúčové politické body v jadre každej diskusie o investíciách EÚ do obrany: a) aké veľké by mali byť investície do obrany v strednodobom až dlhodobom horizonte, a b) kto by mal byť zodpovedný za manažment týchto fondov. Ako pri všetkom, aj tu existujú výhody aj nevýhody spojené so zverením manažovania akýchkoľvek obranných investícií EÚ takým nadnárodným inštitúciám, ako je Európska komisia.

Preto by nemalo byť prekvapením, že v súčasnom právnom kontexte, ktorý ukladajú zmluvy o EÚ, bude prevládať určitá zmes nadnárodných a medzivládnych foriem manažovania zdrojov. Argumenty o vnímanom „uchopení moci“ Európskou komisiou sú prirodzenou a dlhotrvajúcou črtou európskej obrannej priemyselnej politiky. Takéto obavy sa objavili aj pred vytvorením Európskeho obranného fondu (European Defence Fund – ďalej v texte len „EDF“). To je dôvod, prečo bolo potrebné počkať, ako sa skončia európske voľby, aby bolo možné posúdiť, aké postavenie budú mať vlády v Európskej komisii. Realita je taká, že odhliadnuc od politických kampaní, dnes ešte jednoducho nevieme, ako sa situácia vyvinie počas budúceho obdobia v Európskom parlamente a v Európskej komisii.

Úvahy o európskej stratégii obranného priemyslu by sa však nemali zameriavať výlučne na financie, pretože EDIS obsahuje niekoľko ďalších prvkov, ktoré si vyžadujú ďalšie posúdenie. Stratégia sa napríklad odvoláva na potrebu postupne vytvoriť „európsky vojenský predajný mechanizmus“ s cieľom podporiť dostupnosť obranného vybavenia EÚ „včas a v potrebnom objeme“ (EC, 2024a, s. 13). Dnes by bolo asi chybou alebo minimálne ako predčasné považovať túto iniciatívu za pokus o skopírovanie amerického predajného programu „Foreign Military Sales“ (ďalej v texte len „FMS“), aspoň tak, ako je mechanizmus EÚ opísaný v Stratégii a navrhovanom nariadení o EDIP. V skutočnosti to, čo EDIS navrhuje, nie je ani zďaleka také ambiciózne ako FMS, keďže sa zameriava na účinný rozvoj databázy dostupných zásob vojenského vybavenia v EÚ a na pomoc pri zefektívňovaní postupov obstarávania. Keď sa navrhovaný mechanizmus zoberie spolu s navrhovanou štruktúrou európskeho programu vyzbrojovania, zabezpečí zjednodušenie regulácie a finančné stimuly, ako napríklad oslobodenie od DPH a/alebo bonus v rámci budúceho EDIP (EC, 2024c).

3 ĎALŠIE OTÁZKY SÚVISIACE S EDIS

Okrem týchto a iných otázok sa EDIS vyhýba aj akémukoľvek vážnemu zapojeniu sa do problematiky vývozu zbraní. Jednoduchou odpoveďou na otázku, prečo je to tak, je, že vývoz zbraní predstavuje medzi členskými štátmi EÚ taký veľký rozpor, že bolo najlepšie túto tému v Stratégii vôbec nerozoberať. Rovnako by sa však dalo dodať, že žiadna seriózna EDTIB sa nemôže plnohodnotne vyvinúť bez úvahy o vývoze obranných produktov. Stratégia síce uznáva, že EDTIB sa musela „zamerať na vývoz, aby zabezpečila svoju životaschopnosť, čo prináša riziko nadmerného spoliehania sa na objednávky z tretích krajín, čo zasa má za následok to, že reagovať na príkazy členských štátov môže byť menej náročné“ (EC, 2024a, s. 5). Stratégia vyzýva, aby sa zachovala úroveň európskeho obranného vývozu, ale hlavný dôraz kladie na to, aby sa zvýšila vnútorná výroba a dodávky, ktoré by uspokojili potreby európskych krajín a budovanie európskych spôsobilostí a kapacít. Na tento účel Európska komisia dokonca navrhuje finančný bonus EDIP pre tie členské štáty, ktoré spolupracujú na spoločnom rozvoji s vopred dohodnutými spoločnými vývoznými režimami. Tiež v tejto súvislosti vyzýva na zefektívnenie vnútroštátnych vývozných režimov (Jones, 2024).

EDIS ďalej uvádza, že Európska komisia zostáva v oblasti vývozu konvenčných zbraní relatívne obmedzená, aj keď diskusia na túto tému sa už veľmi dlho očakáva. V skutočnosti je jedným z naliehavých problémov, ktorý je v Stratégii do istej miery nedostatočne riešený, úzke prepojenie medzi domácim dopytom a vývozom. Ako sa uvádza v EDIS, Európania sa skutočne snažili nahradiť vysoký domáci dopyt po obranných zariadeniach vývozom. Aby sa však zvrátila táto logika, dnes nie je jasné, aký podiel domáceho dopytu po obrannom vybavení v EÚ by sa mal vytvoriť na nahradenie vývozu v budúcnosti (Vagt, 2022).

Realitou je, že konkurencia zo strany USA a Číny o podiel na globálnom trhu so zbraňami bude v nasledujúcich rokoch len narastať (Seagrass, 2021; Cheung, 2024) a o podiel na trhu s Európou budú súperiť aj mnohé stredné mocnosti (Moeini, 2022). Nie je to len otázka toho, ako v budúcnosti zvýšiť konkurencieschopnosť európskeho obranného priemyslu v zahraničí, ale aj to, ako spoločné obranné projekty, ktoré sa EÚ snaží podporovať v nasledujúcich rokoch, vynahradia akúkoľvek stratu globálneho podielu na exporte. Nevyhnutnou podmienkou je, že akékoľvek spoločné projekty obstarávania EÚ v oblasti obrany budú musieť vyžadovať značný počiatočný dopyt od členských štátov Únie, aby sa zabezpečila trvalá udržateľnosť výroby obranného vybavenia (EEAS, 2024).

Ďalším problémom podľa analytikov je fakt, že – okrem otázky vývozu obranného vybavenia do tretích krajín – EDIS premeškala príležitosť prepojiť iniciatívy obranného priemyslu so širšími hospodárskymi a technologickými politikami Únie (Luisari, 2024). V Stratégii sa napríklad uvádza, že „EDTIB prispieva k širšej hospodárskej bezpečnosti Únie, keďže je kľúčovou hnacou silou technologických inovácií a odolnosti v našich spoločnostiach“

(EC, 2024a, s. 2). Toto tvrdenie však reálne platí len vtedy, ak EÚ prepojí svoje iniciatívy v oblasti obranného priemyslu s inými geoeconomickými nástrojmi a iniciatívami. Veľmi málo sa napríklad hovorí o tom, ako možno využiť obchodnú politiku Únie na získanie a využitie prístupu ku kritickým surovinám potrebným na výrobu obranného vybavenia. Chýba tiež prepojenie budovania obrany s opatreniami EÚ na podporu využitia umelej inteligencie a nových a prevratných technológií v širšom zmysle, v ktorých EÚ urobila významný pokrok (Csernaton, 2023; EC, 2024d).

ZÁVER

Záverom je možné konštatovať, že napriek niektorým nedostatkom či výhradám, prijatá Európska stratégia obranného priemyslu jasne identifikuje štrukturálne výzvy, ktorým Európska technologická a priemyselná základňa obrany čelí. Pred jej zverejnením existovali obavy, že sa v nej spoja rôzne predchádzajúce iniciatívy a oznámenia Európskej komisie, ktoré už boli predtým vypracované, že to bude zmes všetkého možného a ničoho smerodajného. Tieto obavy sa našťastie nepotvrdili a Stratégia dáva zmysel pre ďalšie politicko-vojenské smerovanie a ambície v oblasti rozvoja technologickej a priemyselnej základne obrany v rámci snahy zvýšiť úroveň európskej bezpečnosti a obrany. Stratégia tiež obsahuje postupne rastúci konsenzus medzi členskými štátmi EÚ v tom, že investície do obrany predstavujú jeden zo základných predpokladov k vybudovaniu európskej strategickej suverenity a k zníženiu stále veľkej závislosti na Spojených štátoch amerických.

Súčasne je možné na záver uviesť, že očakávania vychádzajúce z užšej obranno-priemyselnej spolupráce v rámci EÚ musia byť realistické a že pre ich naplnenie je potrebná trvalá, stabilná a ambiciózná úroveň financovania, ako aj prijatia a následného dodržania politických záväzkov zo strany členských štátov EÚ. Z uvedeného dôvodu Európska stratégia obranného priemyslu stanovuje jasnú a dlhodobú víziu na dosiahnutie pripravenosti európskeho obranného priemyslu, aby mala Únia v prípade potreby k dispozícii obranné systémy a vojenské vybavenie v potrebnom množstve a kvalite. V tomto kontexte Stratégia prináša niekoľko opatrení zameraných na dosiahnutie uvedeného cieľa:

a) nabáda krajiny EÚ, aby investovali viac, lepšie, spoločne a na európskej úrovni, k čomu vzniknú nové podporné mechanizmy a programy zacielené na ľahšie nakupovanie a spoluprácu na európskej úrovni.

b) posilňuje európsky obranný priemysel, jeho akcieschopnosť a inovatívnosť, k čomu sa podniknú kroky na podporu výskumu, zvýšenie investícií a zintenzívnenie práce v otázkach týkajúcich sa dodávateľských reťazcov.

c) finančne podporuje zvýšenie pripravenosti v oblasti obrany prostredníctvom nového európskeho programu obranného priemyslu v hodnote 1,5 miliardy eur a zároveň podporuje diskusiu o potrebách v oblasti obrany pre budúci viacročný rozpočet EÚ.

Úspešná realizácia týchto opatrení je potrebná nielen v záujme zvýšenia úrovne európskej bezpečnosti a obrany, ale hlavne v záujme ďalšieho trvalo udržateľného a mierového rozvoja EÚ a jej členských štátov.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- ARES. 2023. Financing the EDTIB to Ensure the Security and Sustainability of the European Industrial Model. In *The Armament Industry European Research Group*, 2023. [online] [cit. 25-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2023/11/ARES-88-Seminar-Report.pdf>>.
- BELLINGER, J. B. 2022. How Russia's Invasion of Ukraine Violates International Law. In *Council on Foreign Relations*, 2024. [online] [cit. 25-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.cfr.org/article/how-russias-invasion-ukraine-violates-international-law>>.
- BERGMANN, M. – DROIN, M. – MARTINEZ, S. – SVENDSEN, O. 2024. The European Union Charts its Own Path for European Rearmament. In *Center for Strategic and International Studies*, 2024. [online] [cit. 26-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.csis.org/analysis/european-union-charts-its-own-path-european-rearmament>>.
- BESCH, S. 2024. Understanding the EU's New Defense Industrial Strategy. In *Carnegie Endowment for International Peace*, 2024. [online] [cit. 26-05-2024] Dostupné na internete: <<https://carnegieendowment.org/posts/2024/03/understanding-the-eus-new-defense-industrial-strategy?lang=en>>.
- CAMILLE, G. 2024. Opening Shots: What to Make of the European Defence Industrial Strategy. In *European Council on Foreign Relations*, 2024. [online] [cit. 26-05-2024] Dostupné na internete: <<https://ecfr.eu/article/opening-shots-what-to-make-of-the-european-defence-industrial-strategy/>>.
- CZERNATONI, R. 2023. Weaponizing Innovation? Mapping Artificial Intelligence – Enabled Security and Defence in the EU. In *Non-Proliferation and Disarmament Papers*, 2024. [online] [cit. 27-05-2024] Dostupné na internete: <https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-07/eunpdc_no_84_0.pdf>.
- EC. 2023. EDIP - The Future of Defence. In *European Commission*, 2023. [online] [cit. 26-05-2024] Dostupné na internete: <https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/edip-future-defence_en>.

- EC. 2024a. A new European Defence Industrial Strategy: Achieving EU readiness through a responsive and resilient European Defence Industry. In *European Commission*, 2024. [online] [cit. 25-05-2024] Dostupné na internete: <https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/643c4a00-0da9-4768-83cd-a5628f5c3063_en?filename=EDIS%20Joint%20Communication.pdf>.
- EC. 2024b. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the European Defence Industry Programme and a framework of measures to ensure the timely availability and supply of defence products ('EDIP'). In *European Commission*, 2024. [online] [cit. 26-05-2024] Dostupné na internete: <https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/6cd3b158-d11a-4ac4-8298-91491e5fa424_en?filename=EDIP%20Proposal%20for%20a%20Regulation.pdf>.
- EC. 2024c. Questions and answers on the European Defence Industrial Strategy and the European Defence Industry Programme. In *European Commission*, 2024. [online] [cit. 27-05-2024] Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_24_1322>.
- EC. 2024d. Shaping Europe's digital future. In *European Commission*, 2024. [online] [cit. 27-05-2024] Dostupné na internete: <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/european-approach-artificial-intelligence>>.
- EDA. 2024. European Defence Technology and Industrial Dependencies. In *European Defence Agency*, 2024. [online] [cit. 25-05-2024] Dostupné na internete: <<https://eda.europa.eu/what-we-do/all-activities/activities-search/european-defence-technology-and-industrial-dependencies>>.
- EEAS. 2022. A Strategic Compass for Security and Defence. In *European External Action Service*, 2022. [online] [cit. 25-05-2024] Dostupné na internete: <https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/strategic_compass_en3_web.pdf>.
- EEAS. 2024. Time to strengthen European defence industry. In *European External Action Service*, 2024. [online] [cit. 27-05-2024] Dostupné na internete: <https://www.eeas.europa.eu/eeas/time-strengthen-european-defence-industry_en>.
- EPP. 2024. Manifesto 2024. In *European People's Party*, 2024. [online] [cit. 27-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.epp.eu/papers/epp-manifesto-2024>>.
- EPRS. 2024. EU Defence Industry Programme and Strategy. In *European Parliamentary Research Service*, 2024. [online] [cit. 26-05-2024] Dostupné na internete: <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2024/760362/EPRS_ATA\(2024\)760362_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2024/760362/EPRS_ATA(2024)760362_EN.pdf)>.

- EÚ. 2022. Informal meeting of the Heads of State or Government - Versailles Declaration. In *European Union*, 2022. [online] [cit. 25-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.consilium.europa.eu/media/54773/20220311-versailles-declaration-en.pdf>>.
- FIOTT, D. 2024. In Whose Interests? Regulating Europe's Defence Industry and the Politics of Exemptions. In *The Centre for Security, Diplomacy and Strategy*, 2024. [online] [cit. 26-05-2024] Dostupné na internete: <<https://csds.vub.be/publication/in-whose-interests-regulating-europes-defence-industry-and-the-politics-of-exemptions/>>.
- GUNTRAM, B. W. 2024. The European defence industrial strategy: important but raising many questions. In *Bruegel*, 2024. [online] [cit. 27-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.bruegel.org/analysis/european-defence-industrial-strategy-important-raising-many-questions>>.
- CHEUNG, S. 2024. The Data Arms Race in China-US Technological Competition. In *The Diplomat*, 2024. [online] [cit. 28-05-2024] Dostupné na internete: <<https://thediplomat.com/2024/05/the-data-arms-race-in-china-us-technological-competition/>>.
- JONES, D. 2024. European Commission Unveils Plan Aimed at Strengthening Economic Security. In *Lexology*, 2024. [online] [cit. 27-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=39cccf15-506f-41db-ab77-3dde49eb1dd3>>.
- LUISARI, T. 2024. The New European Defence Industrial Strategy: A Political Matter. In *The International Spectator*, 2024. [online] [cit. 28-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.iai.it/en/pubblicazioni/new-european-defence-industrial-strategy-political-matter>>.
- MAŚLANKA, Ł. 2024. The imperative of cooperation: the European Commission's strategy for the defence industry. In *Centre for Eastern Studies*, 2024. [online] [cit. 26-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2024-03-18/imperative-cooperation-european-commissions-strategy-defence>>.
- MASON, P. 2024. Europe's defence industrial strategy: beyond the rhetoric. In *Social Europe*, 2024. [online] [cit. 26-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.socialeurope.eu/europes-defence-industrial-strategy-beyond-the-rhetoric>>.
- MAWSLEY, J. 2024. The EU Defence Industrial Strategy: Solution to or Distraction from Europe's Rearmament Dilemma? In *UK in a Changing Europe*, 2024. [online] [cit. 27-05-2024] Dostupné na internete: <<https://ukandeu.ac.uk/the-eu-defence-industrial-strategy-solution-to-or-distraction-from-europes-rearmament-dilemma/>>.

- MoDoS. 2023. Defence Industrial Strategy. In *Ministry of Defence of Spain*, 2023. [online] [cit. 25-05-2024] Dostupné na internete: <https://publicaciones.defensa.gob.es/media/downloadable/files/links/d/e/defence_industrial_strategy_2023.pdf>.
- MOEINI, A. 2022. Middle Powers in the Multipolar World. In *The Institute for Peace and Diplomacy*, 2022. [online] [cit. 28-05-2024] Dostupné na internete: <<https://peacediplomacy.org/2022/03/26/middle-powers-in-the-multipolar-world/>>.
- NONES, M. – MARRONE, A. – RAVAZZOLO, G. 2024. The state of the European defense market integration process. In *The International Spectator*, 2024. [online] [cit. 26-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.iai.it/en/publicazioni/lo-stato-del-processo-integrazione-del-mercato-europeo-della-difesa>>.
- ROSANA, G. 2024. As the EU lays out its first joint defence strategy, could Eurobonds become a reality? In *The Parliament*, 2024. [online] [cit. 27-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.theparliamentmagazine.eu/news/article/as-the-eu-lays-out-its-first-joint-defence-strategy-could-eurobonds-become-a-reality>>.
- SABATINO, E. 2024. EU's Grand Defence Industrial Plans Risks Fizzling for Lack of Money and Unclear Procedures. In *The International Institute for Strategic Studies*, 2024. [online] [cit. 27-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.iiss.org/online-analysis/military-balance/2024/03/eus-grand-defence-industrial-plans-risks-fizzling-for-lack-of-money-and-unclear-procedures/>>.
- SCAZZIERI, L. 2024. Can European Defence Take Off? In *Centre for European Reform*, 2024. [online] [cit. 27-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.cer.eu/publications/archive/policy-brief/2023/can-european-defence-take>>.
- SEAGRASS, B. 2021. US remains top arms exporter and grows market share. In *BBC News*, 2024. [online] [cit. 28-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.bbc.com/news/business-56397601>>.
- TARDY, T. 2024. Turbo-Charging the EU's Defence Industry and Security Posture. In *Jacques Delors Centre*, 2024. [online] [cit. 26-05-2024] Dostupné na internete: <<https://www.delorscentre.eu/en/publications/detail/publication/turbo-charging-the-eus-defence-industry-and-security-posture>>.
- VAGT, S. 2022. Solving the European Defence Market Puzzle. In *Friedrich Naumann Foundation for Freedom*, 2024. [online] [cit. 28-05-2024] Dostupné na internete: <<https://liberalforum.eu/wp-content/uploads/2021/06/Solving-the-European-Defence-Market-Puzzle.pdf>>.

plk. gšt. v. z. doc. Ing. Radoslav IVANČÍK, PhD. et PhD., MBA, MSc.

Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Sklabinská 1, 835 17 Bratislava
e-mail: radoslav.ivancik@akademiapz.sk